

A photograph showing two individuals in bright yellow rain suits wading in shallow water. They are using a large, rectangular net to catch a turtle. The turtle is splashing water as it is being pulled towards the net. The background shows a wide, flat expanse of water under an overcast sky.

Olie Alert Waddenzee

4, 5 en 6 september 2017

Dit is een inschrijving van Maatschap voor Communicatie,
Leene Communicatie, VormVijf en Rijkswaterstaat

Samenvatting

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het ontwerp, de bouw, het onderhoud en het beheer van de belangrijkste infrastructurele voorzieningen in Nederland, zoals het hoofdwegennetwerk, de belangrijkste vaarwegen en de diverse watersystemen, waaronder de Waddenzee.

Het is begin september 2017. Om goed voorbereid te zijn op een olieramp, oefent waterbeheerder Rijkswaterstaat de oliebestrijding op de Waddenzee, een uniek en kwetsbaar natuurgebied.

Rijkswaterstaat oefent voor het eerst **drie dagen lang, grootschalig** en met inzet van **innovatieve technieken**. Daarbij werkt Rijkswaterstaat – ook voor het eerst – samen met een groot aantal bestuurlijke en maatschappelijke organisaties, waaronder enkele kritische NGO's.

Rijkswaterstaat vraagt een coalitie van drie bureaus – Maatschap voor Communicatie, Leene Communicatie en Vormvijf – om een communicatie aanpak waarmee we **maximale exposure** genereren, de **samenwerking versterken** en Rijkswaterstaat **profiëren** als dé verantwoordelijke partij voor de bescherming van de Waddenzee tegen olievervuiling.

En dat lukt! Met verhalen in alle relevante media genereren we een bereik van in totaal 9.2 miljoen views. De kernboodschap komt in alle berichtgeving goed naar voren, en Rijkswaterstaat en de samenwerkingspartners zijn na afloop trots op het resultaat en blij met elkaar.

Onze aanpak?

Met **maatwerk in de PR** zorgen we dat tientallen journalisten verslag komen doen van de oefening. Dankzij de inzet van **innovatieve communicatievormen** kan iedereen de oefening live volgen via onze eigen kanalen en social media. We zetten onder meer een **social media reporter** in. Bij de woordvoering zoeken we nadrukkelijk de **samenwerking** met de partners, zodat we overal hetzelfde verhaal vertellen.

De oefening én de communicatie daarover geven de samenwerking en het vertrouwen tussen Rijkswaterstaat en de partners een enorme boost. Daarmee is de **Waddenzee** is voortaan **nóg beter beschermd**.

Achtergrond

De Waddenzee

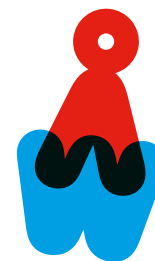
De Waddenzee is het grootste aaneensloten natuurgebied van West-Europa. Het Unesco Werelderfgoed strekt zich uit langs de kust van Nederland, Duitsland en Denemarken. De Wadden vormen een uniek gebied, met bijzondere planten en diersoorten. Maar het is ook een kwetsbaar gebied, dat goed beschermd moet worden. Het drukke scheepvaartverkeer op de nabijgelegen Noordzee vormt daarbij een groot risico: wanneer bij een aanvaring olie vrijkomt en de Waddenzee op stroomt, kan de schade voor de natuur enorm zijn.

Rijkswaterstaat

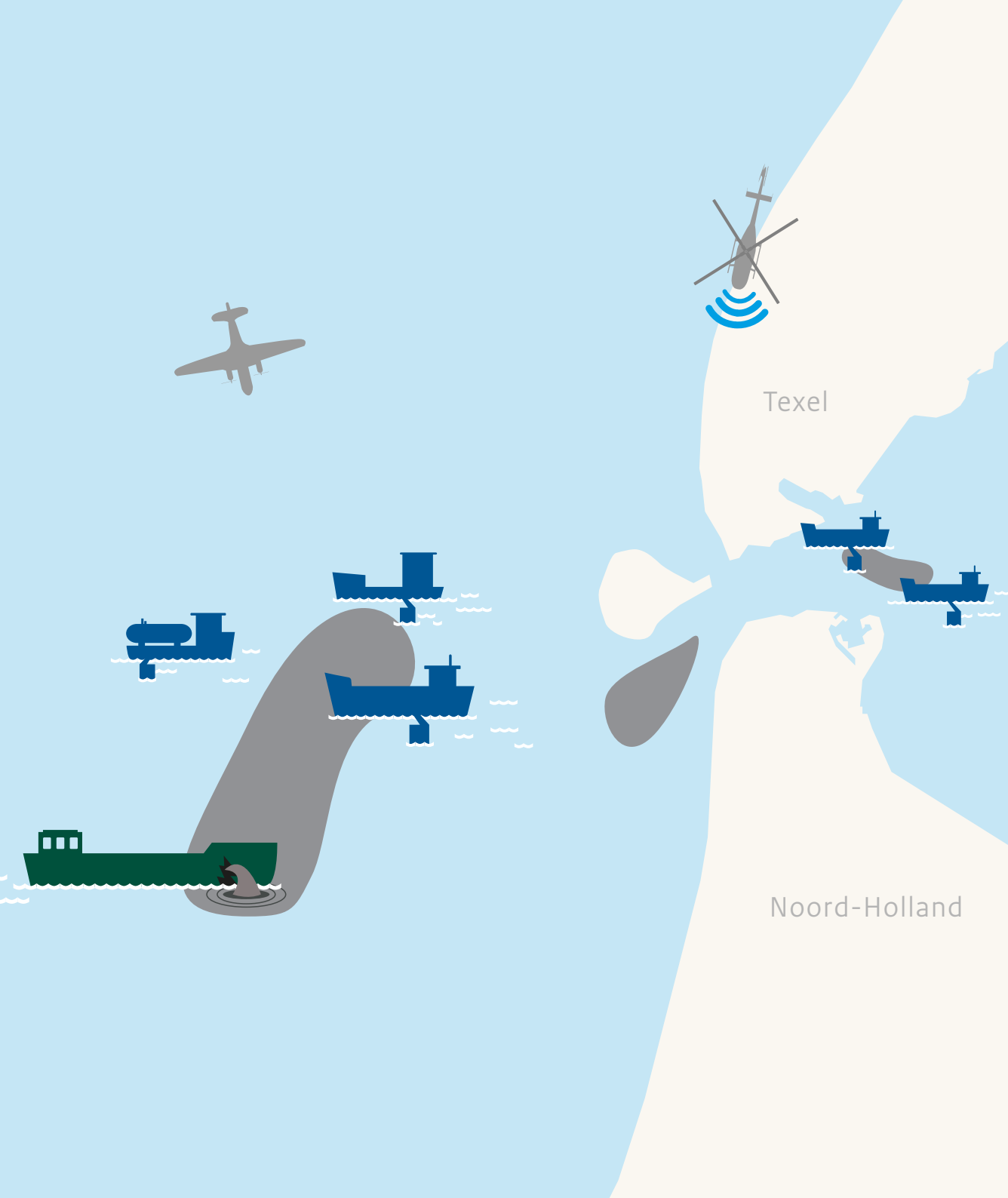
Rijkswaterstaat is als waterbeheerder verantwoordelijk voor oliebestrijding op de Noordzee en de Waddenzee. Oliebestrijders staan 24 uur per dag, 7 dagen per week paraat om olie op zee te bestrijden. Zo'n 80 keer per jaar komen ze in actie – meestal gaat het dan om kleine hoeveelheden olie die snel kunnen worden opgeruimd. Toch zijn de meeste Nederlanders, en ook veel betrokkenen in het gebied, niet goed op de hoogte van de rol van Rijkswaterstaat op het gebied van oliebestrijding.

Olie Alert Waddenzee: eerste grootschalige oliebestrijdingsoefening

Om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op een olieramp van grotere omvang, én om de buitenwereld beter te betrekken, organiseert Rijkswaterstaat in september 2017 voor het eerst een grootschalige oefening: Olie Alert Waddenzee. Drie dagen lang oefent Rijkswaterstaat de oliebestrijding samen met een groot aantal betrokken partijen in het gebied. Aan de hand van verschillende scenario's en met innovatief materieel wordt geoefend op de Noordzee, op de Waddenzee, op de droogvallende delen en op de kust. Spannend, want veel partners waaronder een aantal NGO's kijken als waarnemer met een kritisch oog mee. En via de media staat ook heel Nederland live met zijn neus bovenop de oefening.

Olie Alert
Waddenzee

Alarm, olie op de Waddenzee!

Rijkswaterstaat oefent de verschillende fases van de oliebestrijding aan de hand van diverse scenario's:

1. Na een aanvaring op de Noordzee komt een grote hoeveelheid olie in het water terecht. De Kustwacht slaat alarm, en Rijkswaterstaat stuurt zes schepen zo snel mogelijk naar de plek van de ramp. De schepen zijn uitgerust met veegarmen en een oliescherm. De Kustwacht in Den Helder coördineert de operatie en maakt gebruik van beelden die het kustwachtvliegtuig maakt. Bestuurders uit het betrokken gebied komen intussen bij elkaar in een crisisteam. Zij moeten snel beslissingen nemen, waarbij verschillende belangen moeten worden afgewogen.
2. De olie die nog is overgebleven drijft naar de zeegaten die de toegang vormen tot de Waddenzee. Bij deze fase van de oefening in het Marsdiep varen de schepen in verschillende formaties: naast elkaar, achter elkaar en schuin achter elkaar. Hier wordt ook de Current Buster ingezet om de olie van het water af te veegen. Rijkswaterstaat zet een helikopter in om de situatie vanuit de lucht te overzien. Via een livestream kijkt de bemanning van de schepen mee met de beelden. Het Regionaal Crisisteam maakt een inschatting van hoe de olie zich zou kunnen verspreiden en brengt de effecten voor de omgeving in beeld.
3. Een klein deel van de olie komt tóch op de Waddenzee, een dynamisch gebied met ondiepe snelstromende delen, droogvallende delen en eilanden. De omstandigheden veranderen er continu, en de bestrijding moet daarop afgestemd zijn. Rijkswaterstaat oefent de bestrijding op het Wad bij Schiermonnikoog. In een ondiepe geul wordt de olie opgeruimd met speciaal materieel dat geschikt is voor ondiep water. Daarbij wordt de Wadcrawler voor het eerst ingezet – een amfibisch voertuig dat de olie van de droogvallende platen kan ruimen.
4. De olie bereikt ook de kust en het strand van Schiermonnikoog. Voor de bescherming van de kust worden zanddammen opgeworpen om de olie zo goed mogelijk tegen te houden. Zo'n 70 vrijwilligers maken het strand schoon, onder leiding van militairen van de Landmacht. Ook oefenen ze om goed om te gaan met door olie besmeurde vogels. Het Coördinatieteam Waddeneilanden – dat de operatie aanstuurt – bepaalt op basis van het 'ecologisch spoorboekje' waar welke maatregelen worden genomen, waarbij de inzet is om de schade aan de natuur zoveel mogelijk te beperken.

Communicatiedoelen

De Waddenzee is van ons allemaal. In 2016 koos het Nederlandse publiek massaal voor de Wadden als mooiste Nederlandse natuurgebied. Een driedaagse oefening om het Waddengebied te beschermen tegen olie kan dan ook rekenen op warme belangstelling. Een gouden kans voor Rijkswaterstaat om het verhaal van de oliebestrijding via de media te vertellen aan een grote groep Nederlanders, en zo haar rol als beschermer van de Waddenzee breder bekend te maken. Bovendien wil Rijkswaterstaat de samenwerking met andere betrokken organisaties – waaronder een aantal kritische volgers – versterken, door samen met hen een geslaagde oefening neer te zetten én hierover samen te vertellen aan journalisten en hun publiek.

De drie communicatiedoelen zijn dan ook:

- **Maximale aandacht generen voor de oefening in de Nederlandse media, op social en online**
- **Rijkswaterstaat in de boodschap profileren als oliebestrijder op de Waddenzee die graag samenwerkt**
- **De samenwerking met andere betrokken organisaties versterken**

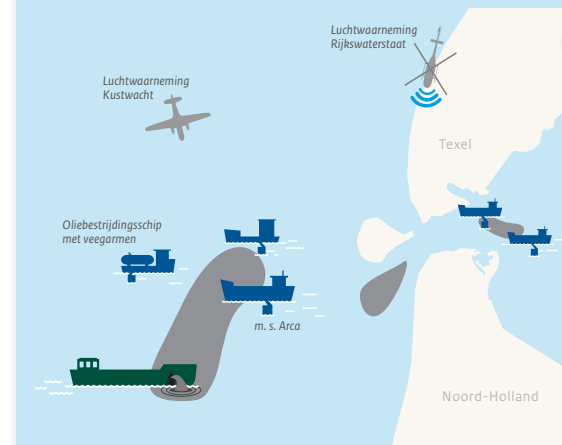

Strategie

We ontwikkelen voor Rijkswaterstaat een communicatiestrategie en een PR-aanpak waarin samenwerking, innovatie en maatwerk centraal staan. Daarmee versterken we de boodschap, die ook om deze begrippen draait. Want: 'The medium is the message'. Door ook in de communicatie samen op te trekken met de partners en ze actief te betrekken bij de woordvoering tijdens de oefening, maken we de samenwerking zichtbaar én versterken we de relatie.

Door de innovatieve techniek die wordt ingezet belangrijk te maken in ons verhaal wekken we brede interesse onder journalisten, die houden van nieuwe ontwikkelingen. Ook zetten we zelf met de online communicatiehub en de social media reporter innovatieve communicatiemiddelen in, waarmee we de betrokkenheid van het Nederlandse publiek verhogen. En door maatwerk te leveren, bedienen we de verschillende media en partners optimaal. Zo komt de kernboodschap in alle media-uitingen én op alle eigen kanalen van Rijkswaterstaat en de partners goed uit de verf, in vorm en inhoud.

Wat gebeurt er op 4, 5 en 6 september?

DAG 1 | 4 SEPTEMBER

Bestuurders oefenen met maken van keuzes

Het bestrijden van een olieramp is complex. Veel partijen moeten intensief samenwerken om de Waddenzee te beschermen. Bestuurders oefenen vandaag met complexe dilemma's die snelle besluitvorming behoeven.

DAG 2 | 5 SEPTEMBER

Open zee en zeegaten

Op de Noordzee oefenen schepen onder leiding van oliebestrijdingsschip de m.s. Arca. Kleinere schepen oefenen in verschillende formaties in de zeegaten vlakbij Texel. Vandaag is het doel om instroming van olie in de Waddenzee te beperken. Vanuit de lucht geven Kustwacht en Rijkswaterstaat informatie door aan het crisisteam.

DAG 3 | 6 SEPTEMBER

Waddenzee en de kust van Schiermonnikoog

In de ondiepe delen van de Waddenzee oefenen we met speciale machines en oliebestrijdingsschepen.

Op het strand maken we een zanddam en oefenen vrijwilligers met het opruimen van olie en robotvogels. Ook oefenen we in de haven. Vanuit de lucht wordt informatie doorgestuurd voor monitoring aan het crisisteam. Centraal in deze oefening staat de samenwerking tussen de partijen die met oliebestrijding te maken kunnen krijgen in de Waddenzee.

Werkwijze

- 1. Samenwerking met kritische partners eerst** – Bij de oliebestrijding op de Waddenzee werkt Rijkswaterstaat samen met een groot aantal partners, die ook een actieve rol krijgen in de oefening. Hieronder zijn enkele NGO's – zoals de Waddenvereniging – die vanuit hun betrokkenheid bij de natuur het beleid van Rijkswaterstaat kritisch volgen. De samenwerking met deze partners versterken is niet alleen een belangrijk doel van de oefening, maar ook van de communicatie. Vanaf het begin zoeken we daarom contact met de communicatieprofessionals van deze organisaties en nemen we hen mee in onze strategie. Ook geven we hen een actieve rol bij de woordvoering tijdens de oefening en nemen we hun input mee bij de dagelijkse *wrap-up* (verslag van de dag).
- 2. Samen één boodschap** – Om via alle kanalen en media-uitingen een consistent verhaal te communiceren en ervoor te zorgen dat dit verhaal overal goed overkomt, formuleren we een kernboodschap die we afstemmen met alle partners. We ontwikkelen op basis daarvan een *message house* en een *Q&A*, en vertalen de boodschap door naar de persberichten, webteksten, visuals, animatievideo en trainingsvideo. Met een mediatraining bereiden we de zes aangewezen woordvoerders van Rijkswaterstaat optimaal voor op hun rol tijdens de oefening.
- 3. Perslobby op maat** – In de aanloop naar de oefening is de belangrijkste uitdaging om zo veel mogelijk journalisten te interesseren voor ons verhaal, voor een zo groot mogelijk bereik via *free publicity*. Onze strategie bestaat uit drie elementen:
  - een sterk verhaal, dat journalisten willen vertellen: de grootste oefening ooit waarbij innovatieve technieken worden ingezet en waarvoor ook vele vrijwilligers ('gewone mensen') zich inzetten;
  - een goed programma, waar journalisten bij willen zijn: verslaggevers konden alles zelf van dichtbij meemaken en betrokkenen, experts en waarnemers ter plekke interviewen;
  - en proactieve mediabenedering op maat: we denken mee met de journalisten hoe zij het verhaal het beste kunnen vertellen, passend bij hun format.

Hoog water en zeezieke journalisten

De Waddenzee is een eigzinnig en onvoorspelbaar natuurgebied, met de nodige uitdagingen. Dat blijkt bijvoorbeeld wanneer de wind op de derde oefendag het water zó hoog opstuwt dat het droogvallende deel van de Waddenzee onbereikbaar wordt. Dankzij de goede logistieke voorbereiding kunnen we ter plekke improviseren en lukt het toch om de meeste journalisten met rubberbootjes zo dicht mogelijk op de oefening krijgen. Ook de journalisten zelf doen erg hun best om onder de moeilijke omstandigheden toch hun verhaal bij het Nederlandse publiek te krijgen. Met waadpakken aan en met zware camera's op de schouder draaien ze midden in de branding hun interviews. Ze doorstaan heftige slagregens om de oefening met de vrijwilligers en de roboducks vast te kunnen leggen. En een radioverslaggever wordt tijdens de oefening zó zeeziek, dat hij zijn live radiointerview alleen nog maar liggend op het dek kan doen. Maar hij doet het wel. Met een post op Twitter laat hij zien dat hij er zelf achteraf nog om kan lachen...

 RWS Noord NL @RWS_NN · 6u
Ook journalisten varen vandaag mee met onze oefening. Sterkte @vanderzande!
#oliealert #waddenzee

Martijn vander Zande @vanderz...
Door zeeziekte gevloerd, kotsmisselijk, kon alleen nog maar liggen, maar heb wel interview gedaan voor @Nieuwsenco

 1 3 4

Olie Alert Waddenzee
NPO Radio 1 Wrap-up

4. **Servicegerichte mediabegeleiding** – Niet alle delen van de Waddenzee zijn vrij toegankelijk. Om journalisten toch de gelegenheid te geven alle onderdelen van de oefening van dichtbij mee te maken, zorgen we voor apart vervoer met kleine boten. Ook regelen een helikopter voor cameramensen, plannen we in- en uitstapmogelijkheden en stellen we ruimtes beschikbaar aan cameraploegen om hun verhaal op locatie te monteren en door te sturen naar de redactie. Ter plekke koppelen woordvoerders en deskundigen aan journalisten op het juiste moment en op de juiste plek.

5. **Realtime media content** – Om de partners, pers en andere geïnteresseerden tijdens de oefening goed op de hoogte te houden, lanceren we een speciale website met een liveblog en achtergrondinformatie. Journalisten kunnen hier terecht voor onze online persmap, waar ze videobeelden van onze eigen cameraploeg en ander beeldmateriaal kunnen downloaden. Iedere avond schrijven we een *wrap-up* (dagverslag), die we publiceren op de website en versturen naar de partners en een selecte groep journalisten. Een social media reporter en een eigen fotograaf maken foto's en video's voor het liveblog en voor de social kanalen van Rijkswaterstaat. Ook kan de pers hiervan gebruikmaken.

6. **Aandacht door een inhoudelijke video** – Tijdens de oefening maken we een trainingsvideo waarmee we partners en andere betrokkenen ook op langere termijn kunnen informeren over de aanpak en werkwijze bij een dreigende olieramp. Van tevoren schrijven we een script, waarin we de kernboodschap meenemen. Tijdens de oefening zorgen drie cameramensen en een regisseur voor actiebeelden en interviews.

Thijs Nouwens, *Rijkswaterstaat*

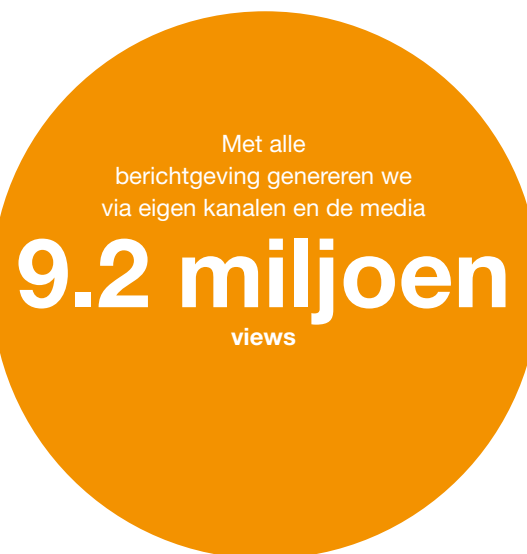
‘Wat een impact hebben we gecreëerd met Olie Alert Waddenzee! Een spannend en complex project, met een geweldig resultaat. De exposure was grandioos en ver boven verwachting: iedereen in Nederland sprak over de oefening. Het heeft Rijkswaterstaat veel bekendheid opgeleverd als oliebestrijder en heeft een enorme boost gegeven aan de samenwerking met de andere partijen die actief zijn in het Waddengebied. Daarmee is de Waddenzee weer een stukje beter beschermd!’

Resultaten

- Met de driedaagse oefening creëren we landelijk en regionaal **maximale exposure**. Alle relevante landelijke en regionale media doen verslag van de oefening.
- **33 journalisten van 24 verschillende landelijke en regionale media** gaan tijdens de oefening mee op de persboot of in de helikopter om er verslag van te doen. Andere journalisten nemen hun of onze beelden en verhalen over voor een eigen bericht.
- Iedere oefendag zijn **live interviews en reportages** te horen op diverse landelijke en regionale radiozenders, waaronder *NPO Radio 1* en *BNR*.
- Landelijke dagbladen *Trouw* en *de Volkskrant* plaatsen een **paginagrote reportage**, en ook regionale kranten doen uitgebreid verslag (o.a. het *Noordhollands dagblad* en de *Leeuwarder courant*).
- Ook op tv is veel aandacht voor het verhaal. De oefening is te zien op alle grote Nederlandse tv-zenders, onder meer in **EenVandaag**, het **RTL Nieuws**, het **Jeugdjournaal** en **Hart van Nederland**. Maar ook bij **Omrop Fryslan**, **RTV Noord** en **RTV NH**.
- Tijdens de oefening verschijnen tientallen online artikelen, liveblogs en filmpjes. Zo maakt *NOS Kort* een uitgebreide web only video.
- Op de speciale website *oliealertwaddenzee.nl* én de goed gevolgde social kanalen van Rijkswaterstaat verschijnen vele tweets, Facebookberichten, Instagram posts en Instagram Stories. Onze Social Media Reporter levert een belangrijke bijdrage met visueel aantrekkelijke semi-live content. De samenwerkingspartners gebruiken onze *wrap-ups* massaal op hun eigen kanalen.
- In alle berichtgeving is de kernboodschap goed opgenomen. Daarmee is de rol van Rijkswaterstaat als oliebestrijder op het water beter bekend geraakt onder het Nederlandse publiek én onder de betrokken stakeholders.
- Alle bij het Waddengebied betrokken partijen zijn na afloop zeer tevreden en trots op het samen bereikte resultaat. Dit versterkt de onderlinge band en de samenwerking in de toekomst. De directeur van de Waddenvereniging – van tevoren de meest kritische NGO – geeft zelfs een trui aan de regiodirecteur van Rijkswaterstaat, als blijk van waardering.
- Dankzij de oefening kan Rijkswaterstaat samen met de partners in geval van een incident sneller, gericht en met beter materiaal ingrijpen om de Waddenzee te beschermen. De Waddenzee is weer een stukje beter beschermd.

BEREIK

4,95 miljoen
via televisie

2,5 miljoen
via social media, waarvan
2,1 miljoen via Twitter

970.000
via de radio

580.000
via online media

256.000
via print media

12.000
views op YouTube

Credits

Opdrachtgever:	Rijkswaterstaat
Projectleiding, advies en stakeholder management:	Maatschap voor Communicatie
PR:	Leene Communicatie
Trainingsvideo:	Leene Communicatie en VideoWerk
Grafisch ontwerp:	VormVijf
Social reporting:	Promare
Fotografie:	Sem van der Wal

26 januari 2018
Utrecht, Nederland

Contact informatie

Paulien Poelarends
Maatschap voor Communicatie
paulien@mvc.nl / +31 652326676

